

Harju Maakohus
Tallinna kohtumaja
Kohtunik Hannes Olev

Meie: 19.12.2024 nr 12-4/23-0011/433-1

MÄÄRUSKAEBUS Harju Maakohtu 09.12.2024 kohtumäärusele asjas nr 2-22-13080

Tallinna Ringkonnakohus

Harju Maakohtu Tallinna kohtumaja kaudu
hmktallinn.menetlus@kohus.ee

Pärnu mnt 7
15084 TALLINN

Menetlusosalised

Pankrotivõlgnik, riikliku järelevalvesubjekt:
Osaühing Promantes (pankrotis, avalikus uurimises),
registrikood 11487258

Pankrotivõlgniku lähikondlane, riikliku järelevalvesubjekt: Kalev Protten, isikukood isikukood 35806220212

Ärikeelu taotluse lahendamisse kaasatud pankrotihaldur: Katrin Prükk

Määruskaebuse
puudutatud isik

esitaja, **Eesti Vabariik Maksejõuetuse teenistuse kaudu.**
Esindaja järelevalve ekspert Merili Ruul, e-post
merili.ruul@konkurentsiamet.ee

Määruskaebus

Maksejõuetuse teenistus esitab määruskaebuse Harju Maakohtu 09.12.2024 kohtumäärusele tsiviilasjas nr 2-22-13080, millega kohus jättis Osaühingu Promantes (pankrotis, avalikus uurimises) pankrotimenetluses läbi vaatamata Maksejõuetuse teenistuse taotluse Kalev Protteni suhtes ärikeelu kohaldamiseks ning otsustas, et sama kohtumääruse peale ei saa määruskaebust esitada.

Maksejõuetuse teenistus Tatari 39 10134 Tallinn tel 667 2400 info@konkurentsiamet.ee registrikood 70000303

Määruskaebuse esitaja taotleb kohtumääruse tühistamist terves ulatuses ja Harju Maakohtu poolt asjas sisulise lahendi tegemist.

Asjaolud

Harju Maakohus kuulutas Maksejõuetuse teenistuse ettepanekul 08. veebruaril 2023. a määrusega välja varatu võlgniku Osaühing Promantes pankroti, mis viiakse läbi riikliku järelevalvemenetlusena ehk avaliku uurimisena.

Vastavalt pankrotiseaduse § 192¹ lõikele 1 teostab Maksejõuetuse teenistus riiklikku järelevalvet võlgniku ja võlgniku lähikondsete tegevuse üle seoses võlgniku pankrotimenetlusega ning uurib võlgniku ja võlgniku lähikondsete võimalikku seadusvastast käitumist maksejõuetuse tekitamisel või makseraskuste suurendamisel, viies läbi eriauditeid ja pankrotimenetluse avalikke uurimisi ning tehes haldurile ettepanekuid pankrotimenetluse läbiviimisel ning lõike 3 kohaselt ja aitab kaasa ühtse maksejõuetuse praktika kujundamisele pankroti-, saneerimis-, võlgade ümberkujundamise ja füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetluses.

Pankrotiseaduse § 192¹ lg 4 kohaselt on teenistus on oma tegevuses sõltumatu.

Pankrotiseaduse § 192⁸ lg 3 kohaselt **võib Maksejõuetuse teenistus võlgniku või võlgniku lähikondse tegevuse kontrollimiseks läbi viia eriauditi või pankrotimenetluse avaliku uurimise. Sama paragrahvi lõike 4 kohaselt võib Maksejõuetuse teenistus taotleda kohtult ärikeelu kohaldamist vastavalt pankrotiseaduse § 91 sätestatule.**

17. juulil 2024. a esitas Maksejõuetuse teenistus taotluse pankrotivõlgniku lähikondse Kalev Protteni suhtes ärikeelu kohaldamiseks.

09. septembril 2024. a saatis Harju Maakohus Kalev Prottenile kirja, milles palus tal esitada hiljemalt 23.09.2024. a oma seisukohad Maksejõuetuse teenistuse 17.07.2024. a ärikeelu kohaldamise taotlusele.

20. septembril 2024. a esitas Kalev Protten Harju Maakohtule oma seisukohad ärikeelu kohaldamise taotlusele.

12. novembril 2024. a toimus kohtuistung, kus kohus vaatas puudutatud isiku osavõtul läbi Maksejõuetuse teenistuse taotluse. Maksejõuetuse teenistus jäi esitatud ärikeelu kohaldamise taotluse juurde ning Maksejõuetuse teenistuse esitatud ärikeelu kohaldamise taotlust toetas ka pankrotihaldur Katrin Prükk.

Määruskaebuse esitamise õigus

1. Harju Maakohus on oma 09.12.2024. a määruses leidnud, et Maksejõuetuse teenistusel puudub määruskaebuse esitamise õigus.

1.1 Määruskaebuse esitaja leiab, et tal on õigus esitada määruskaebus.

1.2 Pankrotiseaduse § 91 lõige 4 sätestab, et kohtumääruse peale, millega kohus on kohaldanud ärikeeldu või selle kohaldamisest keeldunud, võib isik, kelle suhtes keeldu on kohaldatud, või Maksejõuetuse teenistus, kui ta esitas taotluse ärikeelu kohaldamiseks, esitada määruskaebuse. Ringkonnakohtu määruse peale määruskaebuse kohta võib esitada määruskaebuse.

1.3 Määruskaebuse esitaja on antud asjas ärikeelu kohaldamise taotluse esitaja, seega menetlusosaline ja omab kaebeõigust.

1.4 TsMS § 475 lg 1 p 12² kohaselt on hagita menetlus pankrotimenetluse algatamine, pankroti väljakuulutamise, võlausaldajate nimekirja kinnitamine ja pankrotimenetlusega seotud asjad, mida ei saa lahendada hagimenetluses. Seega on käesoleval juhul tegemist TsMS § 475 lg 1 p-st 12² tulenevalt hagita menetlusega.

- 1.5 TsMS § 198 lg 1 p 2 kohaselt on hagita menetluses menetlusosalisteks avaldaja ja muud asjast puudutatud isikud.
- 1.6 TsMS § 477 lg 1 kohaselt vaatab kohus hagita asja läbi hagimenetluse sätete kohaselt, arvestades hagita menetluse kohta sätestatud erisusi.
- 1.7 Harju Maakohus otsustas 09.12.2014. a määrusega jätta Maksejõuetuse teenistuse taotluse Kalev Protteni suhtes ärikeelu kohaldamiseks läbi vaatamata.
- TsMS § 427 sätestab, et maakohtu või ringkonnakohtu määruse peale, millega hagi jäetakse läbi vaatamata, võib esitada määruskaebuse.
- 1.8 TsMS § 661 lg 1 kohaselt esitatakse määruskaebus ringkonnakohtule kirjalikult selle maakohtu kaudu, kelle määrust määruskaebusega vaidlustatakse.
- 1.9 TsMS § 661 lg 2 kohaselt on määruskaebuse esitamise tähtaeg nii hagimenetluses kui ka hagita menetluses tehtud määruste puhul 15 päeva määruse kättetoimetamisest alates, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Kui määrust ei pidanud isikule kätte toimetama, arvestatakse määruskaebuse esitamise aega ajast, millal kohus selle isikule edastas. Määruskaebust ei saa esitada viie kuu möödumisel hagimenetluses või hagita menetluses määruse tegemisest, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.
- 1.10 Eeltoodust tulenevalt leiab määruskaebuse esitaja, et tal on tulenevalt PankrS § 91 lg 4 ning TsMS § 427 kohaselt õigus esitada määruskaebus Tallinna Ringkonnakohtule Harju Maakohtu kaudu 15 (viieteistkümne) päeva jooksul maakohtu määruse kättetoimetamisest alates.
- 1.11 Maksejõuetuse teenistusele tehti 09.12.2024. a kohtumäärus käesolevas asjas nähtavaks 17.12.2024. a E-toimiku kaudu. Seega on käesolev määruskaebus esitatud õigeaegselt.

Määruskaebuse põhjendused

2. Kohus leidis 09.12.2024. a kohtumääruses, et kuna Kalev Protten suhtes kehtib ärikeeld teise asja st tsiviilasja nr 2-22-1770 raames, siis sama keeldu ei ole võimalik kohaldada samaaegselt ka käesolevas asjas.
- 2.1 Määruskaebuse esitaja leiab, et kohus jättis tema 17.07.2024. a taotluse ärikeelu kohaldamiseks põhjendamatult rahuldamata.
- 2.2 Kohus ei ole viidanud õigusnormidele, mille kohaselt oli tal õigus jätta Maksejõuetuse teenistuse taotlus ärikeelu kohaldamiseks läbi vaatamata.
- 2.3 TsMS § 475 lg 1 p-st 12² tulenevalt on käesoleva asja puhul tegemist hagita menetlusega, mida vaatab kohus vastavalt TsMS § 477 lg-le 1 läbi hagimenetluse sätete kohaselt, kuid arvestades hagita menetluse kohta sätestatud erisusi.
- 2.4 TsMS § 478 lg 1 kohaselt on hagita menetluse lahend kohtumäärus. TsMS § 463 lg 2 kohaselt kohaldatakse määrusele vastavalt otsuse kohta sätestatud, kui seadusest või määruse olemusest ei tulene teisiti. TsMS § 436 lg 1 kohaselt peab kohtuotsus olema seaduslik ja põhjendatud. TsMS § 465 lg 8 kohaselt peab kirjalik kohtumäärus sisaldama muuhulgas põhjendusi, mille alusel kohus järeldusteni jõudis, samuti õigusaktid, millest kohus juhindus.
- 2.5 TsMS § 423 sätestab hagi läbivaatamata alused, kuid kohus ei ole oma 09.12.2024. a määruses neist ühelegi viidanud ning jättis Maksejõuetuse teenistuse taotluse ärikeelu kohaldamiseks läbi vaatamata üksnes põhjendusega, et Kalev Protten suhtes kehtib ärikeeld tsiviilasja nr 2-22-1770 raames, mistõttu ei ole sama keeldu võimalik kohaldada samaaegselt ka käesolevas menetluses.

- 2.6 Kuigi kohus ei ole viidanud oma 09.12.2024. a kohtumääruses ühelegi õigusaktile, millest kohus oma otsuse tegemisel juhindus, siis kohtu kasutatud sõnastusest võib eeldada, et kohus on tuginenud TsMS § 423 lg 1 p-le 4, mille kohaselt võib kohus hagi läbi vaatamata jätta, kui kohtu menetluses on samade poolte vahel asi sama eseme kohta samal alusel.
- 2.7 Maksejõuetuse teenistus nõustub kohtuga, et ärikeeld Kalev Protten suhtes on kohaldatud tsiviilasjas nr 2-22-1770 Harju Maakohtu 01.04.2024. a määrusega ning määruskaebus eelnimetatud määruse osas on Tallinna Ringkonnakohtu menetluses. Maksejõuetuse teenistus ei nõustu kohtu seisukohaga, et tegemist on samasisulise vaidlusega, mistõttu tsiviilasjas nr 2-22-1770 Kalev Protteni suhtes kohaldatud ärikeeld annab aluse jätta läbi vaatamata käesolevas pankrotiasjas Maksejõuetuse teenistuse taotluse ärikeelu kohaldamiseks sama isiku suhtes.
- 2.8 Tsiviilasja nr 2-22-1770 raames kohaldata ärikeeld Kalev Prottenile seoses tema kui juhi käitumise ja äritegevusega OÜ-s Textimex (pankrotis). Ärikeelu kohaldamise taotlust ei esitanud kohtule Maksejõuetuse teenistus, vaid OÜ Textimex pankrotihaldur. Eeltoodust tulenevalt ei ole kohtu menetluses samade poolte vahel asja sama eseme kohta ja samal alusel, mistõttu kohtu menetluses puudub samasisuline vaidlus.
- 3 Maksejõuetuse teenistus on seisukohal, et kohus asus 09.09.2024. a ärikeelu kohaldamise taotlust hagi menetluses sisuliselt lahendama, sealhulgas analüüsima tõendeid ning kõike eeltoodut ka peale seda, kui kohtule sai teatavaks asjaolu, et Kalev Protten suhtes on kohaldatud ärikeeld, mistõttu on väär kohtu määratlus ärikeelu kohaldamise taotluse lahendamise kestel jätta taotlus läbi vaatamata.
- 3.1 12.11.2024. a toimunud kohtuistungil toimus arutelu üksnes Maksejõuetuse teenistuse 17.07.2024. a esitatud ärikeelu kohaldamise taotluse asjus. Kohus avas 12.11.2024. a kohtuistungil sõnadega: „Läbivaatamisel on OÜ Promantes pankroti järelevalve korras juhatuse liikmele Kalev Prottenile ärikeelu rakendamine.“ Kohus küsis ärikeelu kohaldamise taotlusega seondult menetlusosalistelt muuhulgas selgitusi nii võlgniku maksejõuetuse tekke aja kui ka põhjuste kohta, võlgniku tegevusala, võlgniku raamatupidamise korraldamise ning võlgniku juhatuse liikme Kalev Protten koostöö kohta riiklikus järelevalvemenetluses ehk avaliku uurimisena läbiviidavas pankrotimenetluses. Eeltoodut tõendavad nii Harju Maakohtu 12.11.2024. a istungiprotokoll kui ka helisalvestis.
- 3.2 Asjaolu, et Kalev Protteni suhtes on kohaldatud ärikeeldu, sai kohtule teatavaks hiljemalt 12.11.2024. a toimunud kohtuistungil. Lähtudes teatavaks saanud asjaolust, andis kohus kohtuistungil menetlusosalistele juhised, et juhul kui ta ei tee lahendit antud asjas hiljemalt 15.11.2024. a, siis menetlus jätkub ja menetlusosalised peavad esitama 2 nädala jooksul alates 18.11.2024. a asjaolud ja dokumendid kohtuistungil arutatu osas.
- 3.3 Maksejõuetuse teenistus on seisukohal, et kuna kohus lahendas sisuliselt Maksejõuetuse teenistuse taotlust ärikeelu kohaldamiseks ka peale seda, kui kohtule sai teatavaks tsiviilasjas nr 2-22-1770 Kalev Prottenile kohaldatud ärikeeld, siis oleks kohus pidanud tegema antud asjas taotluse läbivaatamata jätmise asemel PankrS § 91 lg-le 4 vastava määruse ehk otsustama, kas ärikeeldu Kalev Protteni suhtes kohaldada või alternatiivselt jätta see kohaldamata.
- 4 Maksejõuetuse teenistus ei nõustu ka Harju Maakohtu seisukohaga, et puudutatud isikule st Kalev Prottenile pankrotimenetluseaegse tõkendi ehk antud juhul ärikeelu kohaldamine on võimatu olukorras, kus puudutatud isikul on mingis teises pankrotimenetluses tõkend ehk ärikeeld varem kohaldatud ja ärikeelu kohaldamise taotluse esitamise ning taotluse menetlemise ajal see varasem ärikeeld parasjagu kehtib.
- 4.1 Pankrotiseaduse § 192⁸ lõige 1 sätestab, et Maksejõuetuse teenistus teostab riiklikku järelevalvet võlgniku ja võlgniku lähikondsete tegevuse üle seoses võlgniku pankrotimenetlusega ja eesmärgiga uurida võlgniku ja võlgniku lähikondsete võimalikku seadusvastast käitumist võlgniku maksejõuetuse tekitamisel või makseraskuste

suurendamisel pankrotimenetlustes, milles esineb avalik huvi vältida raugemist, või selgitada välja avalikus huvis oleva maksejõuetusaja olulised asjaolud. Selleks, et Maksejõuetuse teenistus riiklikku järelevalvet teostada saaks, edastab kohus pankrotiseaduse § 192¹¹ lg 1 kohaselt teenistusele raugemise situatsioonis konkreetsetes pankrotimenetlustes ettepaneku menetluse läbiviimiseks avaliku uurimisena, kuna juriidilisest isikust võlgnikul ei jätku tavalise klassikalise pankrotimenetluse läbiviimiseks raha ja keegi võlausaldajatest ei ole nõus menetlust finantseerima. Kohus edastab seadusest tulenevalt informatsiooni teenistusele ühe pankrotimenetluse kaupa, mitte näiteks mitme pankrotimenetluse peale kokku hulgi võlgniku lähikondsete rikkumiste kohta. Sellist võimalust seadusandja ette näinud ei ole.

4.2 PankrS § 91 lg 1 kohaselt võib kohus füüsilisest isikust võlgnikul keelata kuni pankrotimenetluse lõpuni, kuid mitte kauem kui kohustustest vabastamise menetluse lõpuni, olla ettevõtja, juriidilise isiku juhtorgani liige, juriidilise isiku likvideerija või prokurist.

Sama paragrahvi lõige 2 sätestab, et kohus võib juriidilisest isikust võlgniku pankroti korral määrata, kes käesoleva seaduse § 19 lõigetes 1 ja 3 nimetatud isikutest ei või pankrotimenetluse lõpuni olla juriidilise isiku juhtorgani liige, juriidilise isiku likvideerija või prokurist.

Kohus peab ärikeelu kohaldamist põhjendama ning määrama ärikeelu kohaldumise ulatuse.

Kohus kohaldab ärikeeldu eelkõige siis, kui isik on teinud käesoleva seaduse § 28 lõikes 2 nimetatud raske juhtimisvea, sealhulgas võib raskeks juhtimisveaks olla pankrotiavalduse õigeaegse esitamise kohustuse oluline rikkumine. Kohus, kuulanud ära halduri arvamuse, võib isiku taotluse alusel lõpetada ärikeelu ka enne pankrotimenetluse lõppu.

Seega on menetlusaegse tõkendi ehk ärikeelu kohaldamine praktikas konkreetse pankrotimenetluse (antud juhul konkreetse riikliku järelevalve korras läbiviidava avaliku uurimise) ja selles pankrotimenetluses konkreetse juriidilise isiku juhtorganite liikmete eelneva käitumisega seoses ilmnunud raskete juhtimisvigade põhine analüüs.

4.3 Maksejõuetuse teenistus leiab, et ärikeelud kui esialgse õiguskaitse vahendid ja/või tõkendid on üldjuhul kehtiva regulatsiooni kohaselt ajaliselt piiritletud maksimaalselt konkreetse pankrotimenetluse kestvusega, mistõttu on ärikeelu kohaldamine asjakohane eraldiseisvalt kõigis pankrotimenetlustes, sealhulgas ka käesolevas asjas ning seda põhjusel, et käesolev pankrotimenetlus võib lõppeda hiljem kui tsiviilasjas 2-22-1770 läbiviidav pankrotimenetlus.

Asjaolu, et igas menetluses määrab kohus ärikeelu eraldi, kinnitab ka kohtute varasem praktika. 11.11.2024. a Harju Maakohtu määrusega määrati ärikeeld isikule, kelle suhtes oli kohus ka juba eelnevalt kohaldanud ärikeeldu¹.

Määruskaebuse esitaja leiab, et kohus on asja menetlemisel valesti kohaldanud materiaalõiguslikke norme (PankrS § 91 lg 1 ja 2) ning rikkunud määruse tegemisel menetlusõiguse normi (TsMS § 465 lg 8). Nimetatud rikkumised tõid kaasa väära kohtulahendi, mida on võimalik kõrvaldada üksnes 09.12.2024. a kohtumääruse tühistamisega.

Taotlus

Määruskaebuse esitaja taotleb:

- 1) võtta menetlusse Maksejõuetuse teenistuse määruskaebus.

---

¹ 11.11.2024. a Harju Maakohtu määrus tsiviilasjas nr 2-24-5328 p 1 ja 36; 23.10.2024. a Harju Maakohtu määrus tsiviilasjas nr 2-23-14693 p 9 ja 24

2) tühistada Harju Maakohtu 09. detsembri 2024. a kohtumäärus ja saata asi tagasi lahendamiseks Harju Maakohtusse.

Käesoleva määruskaebuse esitamine on riigilõivuvaba (TsMS § 145 lg 1).

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Merili Ruul
järelevalve ekspert

Õigus allkirjastada tuleneb Maksejõuetuse teenistuse juhataja 06.05.2024 käskkirjast nr 12-5/2024/24-004-1

Käesolevale määruskaebusele on lisatud järgmised lisad:

Lisa 1. Üldvolitus Maksejõuetuse teenistuse järelevalve eksperdile kohtutes esindamiseks